

LUND UNIVERSITY

Konjunktiva fakta och distinktionen mellan agent-neutrala och relativa skäl

Rønnow-Rasmussen, Toni

2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Rønnow-Rasmussen, T. (2014). *Konjunktiva fakta och distinktionen mellan agent-neutrala och relativa skäl*. (s. 1-11). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Konjunktiva fakta

och distinktionen mellan agent-neutrala och relativa skäl¹

Toni Rønnow-Rasmussen

Lunds Universitet, Filosofiska institutionen.

I ett tidigare arbete² gjorde jag gällande att skillnaden mellan så kallade agent-neutrala och agent-relativa skäl är svår att upprätthålla: det är tveksamt om skäl kan vara agent-neutrala. Här skall jag inte upprepa samma tvivel. Däremot skall jag se närmare på ett sätt att dra distinktionen som, om det vore korrekt, skulle leda oss förbi de blindskär som jag menande ligger i vägen för existensen av agent-neutrala skäl. Enligt förslaget, som nyligen har framkastats av Douglas Portmore, utgörs normativa skäl av en särskild typ av så kallade *konjunktiva fakta* – dvs. sådana *sakförhållanden som råder enligt sanna kontrafaktiska utsagor*.

Först ett par klargöranden: I litteraturen finns det olika sätt att förstå distinktionen mellan agent-relativa/neutrala skäl. Enligt ett synsätt bestäms ett skäls neutrala eller relativa status vid en tidpunkt av hur många som har skälet vid tidpunkten. Mark Schroeder beskriver det på följande vis: ”/.../agent-neutrala skäl uppstår när något är ett agent-relationellt skäl för alla” (”Reasons and Agent-neutrality” *Philosophical Studies* (2007) 135:279-306, s. 280-1). Om vi alla har ett och samma skäl att Φ vid tidpunkten t , då har vi att göra med ett agent-neutralt skäl vid t . Skulle däremot enbart en viss person (eller grupp av personer) ha skäl att Φ vid t , då är det ett agent-relativt skäl. Tanken är alltså att ett och samma skäl kan vid en viss tidpunkt vara agent-neutralt eller agent-relativt beroende på omständigheterna vid tidpunkten. Den här betydelsen är vanlig men inte föremålet för föreliggande arbete. Det förslag som jag kommer att problematisera försöker istället fånga den klassiska nagelianska (även ibland kal-

¹ Detta arbete utgår från ett längre arbete som presenterades vid högra seminariet i praktisk filosofi vid Lunds universitet (februari 2010). Tack till deltagarna, särskilt David Alm, Erik Brandstedt, Carlo Proietti, Cathrine Felix, Fritz-Anton Fritzon, Joel Parthemore och Wlodek Rabinowicz för värdefulla synpunkter. Tack också till Douglas Portmore för en stimulerande diskussion som fick mig sedan att på nytt fundera över möjligheten att dra distinktionen, och till Lars Bergström som övertygade mig om behovet att förenkla och förkorta uppsatsen, och till Dan Egonsson som kom med viktiga synpunkter på slutet och till Tim Scanlon som jag diskuterade arbetet med i samband med dennes Pufendorf föreläsningar i Lund. Arbetet har möjliggjorts genom ett generöst bidrag från Vetenskapsrådet.

² Rønnow-Rasmussen (2009).

lad den "essentialistiska") innebörden.³ Det råder förvisso ingen enighet om hur den närmare skall formuleras. Andemeningen tror jag dock låter sig infångas. Låt P referera till en skälutsaga, a till en person, samt Φ till en handling. (Thomas Nagel, Philip Pettit och andra oscillerar mellan att tala om skäl och om *utsagor* om skäl. Jag följer i deras fortspar eftersom det avsevärt förenklar framställning.) Vi kan då uttrycka idén på följande sätt:

Om P uttrycker ett skäl för a att Φ , då
uttrycker P ett agent-relativt skäl för a om och endast om
 P innehåller en essentiell referens till a .
Annars uttrycker P ett agent-neutralt skäl att Φ .

Vi behöver till detta foga följande klargörande:

P innehåller en essentiell referens till a om och endast om
 P inte är logisk ekvivalent med någon annan utsaga Q som inte refererar till a .

Givet denna essentialistiska ansats uttrycker följande utsaga i det fall där x inte är densamma som y ett agent-neutralt skäl för x att rädda y :

(Pn) Person y drunknar.

Det faktum att någon drunknar utgör med andra ord ett agent-neutralt skäl för att ingripa på ett eller annat sätt. Däremot uttrycker

(Pr) x :s dotter drunknar,

ett typiskt agent-relativt skäl. Faktumet att x :s dotter drunknar ger x ett skäl att rädda sin dotter – ett skäl som någon som inte är hennes föräldrar saknar (vilket naturligtvis är förenligt med att dessa skulle kunna ha ett agent-neutralt skäl att rädda henne (eller ett annat agent-relativt skäl att göra det). Framställningen är här förenklad. Den neutrala/relativa statusen hos påståendena tycks ju i allra högsta grad bero på vem det är som faller dessa påståenden. Eftersom jag i första hand är intresserad av vad som gör sådana utsagor sanna, bortser jag dock från denna komplikation här (Jmf. Rønnow-Rasmussen 2009).

För den vidare diskussionens skull är det viktigt att understryka ytterligare några antaganden: De skäl som jag diskuterar här är praktiska skäl (och alltså inte teoretiska sådana); de är med andra ord *skäl för handlingar* (i en vid bemärkelse som inkluderar önskingar och andra så kallade non-kognitiva attityder) snarare än skäl för att tro ett eller annat. Jag gör ytterligare

³ Se också Derek Parfit (1984) som säger följande om distinktionen: "När jag kallar ett visst skäl agent-relativt, så hävdar jag inte att skälet inte kan vara ett skäl för andra, bara att det inte behöver vara det". (1984, s.143) Hur Parfits betydelse skall förstås lämnar jag öppet. Det finns dock inget som direkt tyder på att han ansluter sig till idén att vissa skäl är essentiellt en agents skäl.

en viktig inskränkning i det jag väljer att enbart ha så kallade *normativa* (ibland även kallade berättigade) skäl snarare än förklarande skäl i åtanke. De senare utgörs av de *överbäganden* som förklarar en agents avsiktliga handlande. Sådana skäl behöver dock inte sammanfalla med vad som är personens goda skäl – åtminstone antar jag att så inte är fallet här. Jag är heller inte intresserad av vad som ibland har kallat för en persons operativa skäl (se Scanlon 1986, s. 56), dvs sådant som uppfattas av personen själv som ett skäl. Sådana skäl kan mycket väl uttryckas i agent-relativa respektive agent-neutrala termer. Vidare antar jag att normativa skäl är objektiva i en minimal bemärkelse; något kan vara ett skäl för en persons även om han eller hon är obekant med eller förnekar skälet.

I detta sammanhang är det särskilt viktigt att uppmärksamma något som kännetecknar alla normativa skäl, nämligen att de alltid är skäl *för* en agent att Φ . Det är detta antagande som tycks ställa till problem för den essentialistiska betydelsen: Praktiska skäl är aldrig skäl, punkt slut. De är alltid skäl *för* någon (jmf. exempelvis med värde som kan uppträda relativiserat – *bra för* – eller icke-relativiserat – bra ”*punkt slut*”). Att normativa skäl uppvisar detta ”personaliserbarhetsdrag” (PD) är alltså också något som jag här antar. I mina ögon är det ett rimligt antagande. Av PD följer således att ”x är ett skäl för” inte kan brytas ner i ”x är ett skäl (rätt och slätt), och detta skäl står i en ”för”-relation till någon”. Anledning är att själva skälet är relativiserat enligt PD.

Anledningen till att PD problematiserar agent-neutrala skäl, är att vi åtminstone kan begära att följande resonemang tillbakavisas som inkorrekt:

Eftersom alla skäl uppenbarligen är skäl för någon att Φ , och ett skäl att Φ endast är ett skäl för någon om det på något sätt involverar eller refererar till denne någon, följer det att alla skäl att Φ är skäl som involverar eller refererar till den person som har skäl att Φ . Detta är emellertid bara ett annat sätt att hävda att alla skäl egentligen är agent-relativa skäl.

Givet antagandet att normativa skäl är fakta, innebär ovanstående en utmaning för den som menar att ett visst faktum ger mig ett skäl att handla, även om det faktum som konstituerar detta skäl på intet sätt involverar mig. Förklaringen är följande: Om faktumet som utgör mitt skäl är ett faktum som involverar mig följer det av den essentialistiska ansatsen att ett sant påstående, säg, *P*, som uttrycker detta faktum, inte är logiskt ekvivalent med ett annat påstående som saknar referens till agenten (mig, i detta fall); därmed skulle det följa att påståendet *P* på sin höjd endast kan uttrycka ett agent-relativt skäl. Å andra sidan, om faktumet som utgör mitt skäl att handla inte på något vis involverar mig framstår det som oklart varför detta faktum är ett skäl *för* mig. Det blir med andra ord oklart vad detta ”för” egentligen spelar för betydelsebärande roll.

Frågan är dock om utmaningen är särskilt bekymmersam. En möjlighet som man skulle kunna anföra för att bemöta utmaningen, som har förslagits av Michael Zimmerman (personlig kommunikation), vore att förneka premissen att "ett skäl att Φ endast är ett skäl för någon om det på något sätt involverar eller refererar till denne någon". Tanken är följande: Vad som förklarar att ett faktum är ett skäl för en person i de fall då faktumet exempelvis inte på något sätt involverar personen ifråga, är att personen ifråga är lämpligt relaterad till skälet. Vidare, vad som gör skälet agent-neutralt skulle då, enligt den essentialistiska tolkningen, vara att det skälskonstituerande faktumet inte involverar agenten. Kännetecknade för dessa skäl är med andra ord att det inte finns något att åberopa om faktumet (dvs. utöver dess relation till agenten) för att förklara varför skälet är ett skäl för agenten. Vad som förklarar att faktumet är ett skäl (dess superveniensbas) förklarar alltså inte varför det är ett skäl för personen. Den tillräckliga förklaringen står att finna i att han eller hon är relaterad till skälet på ett lämpligt vis. Förslaget är lockande, och jag är också beredd att delvis köpa det; det vill säga, det finns fall då ett faktum skulle kunna vara ett skäl för en agent utan att det är fallet att agenten behöver vara involverad i faktumet. Anta exempelvis att det är ett faktum *att alla har ett skäl att Φ* . I sig implicerar detta faktum inget om huruvida skälet är agent-relativt eller agent-neutralt (enligt den essentialistiska bemärkelsen). Det verkar emellertid rimligt att anta att om det är ett faktum att alla har ett skäl att göra en viss handling, så ger just detta faktum mig ett skäl. Alltså finns det uppenbarligen en betydelse i vilken ett skäl gäller för mig även om jag inte är en del av faktumet (dvs givet att vi accepterar att en sann beskrivning av faktumet ifråga inte behöver omnämna mig).

Det är dock värt att poängtera att det rör sig om en särskild typ av skäl, vilket torde framgå av att det vore naturligt i sammanhanget att ställa frågan "vad är då detta skäl som alla har?" Spörsmålet tydliggör att vi här har att göra med ett derivativt skäl; det finns ett annat skäl som detta derivativa skäl är beroende av för att vara normativt. Om faktumet att alla har ett skäl är ett skäl, så beror det på att något annat faktum utgör ett skäl för alla. Så även om Zimmerman har en poäng när det gäller derivativa skäl, så är jag inte övertygad om att vi kan extrapolera och hävda att lösningen även gäller för de grundläggande icke-derivativa skälen. Så även om förslaget framstår som tankeväckande för en viss typ av skäl, så kvarstår intrycket att det är oklart vad det egentligen är för en relation som åsyftas. Förslaget skulle därför behöva utarbetas i detalj. Kanske låter det sig göras.

Anta att vi går med på att det råder en lämplig relation mellan agenten och skälet. Har vi då bemött utmaningen ovan? Det är inte uppenbart. Vi kan förvisso nu ge ett svar på frågan varför ett visst faktum är ett skäl för, t.ex. mig. Svaret skulle vara: att jag är lämpligt relaterad till

faktumet. Om det sedan är ett fullt tillfredsställande svar är diskutabelt eller åtminstone diskuterbart. Anta att vi ställde följdfrågan: vad är det underliggande faktum i kraft av vilket det råder en sådan lämplig relation mellan mig och faktumet? Om detta faktum i sin tur inte involverar mig som person, kvarstår nog misstanken att det är något oförklarligt med denna typ av skäl, och då misstänker jag att lösningen inte kommer att uppfattas som helt tillfredsställande.

Nu skulle man kunna anlägga ett något annat perspektiv på saken. Det faktum som konstituerar skälet skulle kunna bestå av så att säga två komponenter: dvs mitt skäl att Φ skulle konstitueras av dels det faktum, $P1$, att jag är relaterad på ett lämpligt vis till $P2$ – där $P2$ är något faktum som inte nödvändigtvis involverar mig. Detta synsätt verkar rimligt och det har fördelen att vi nu har en referens till den person som har skälet. Nackdelen vore att ett sådant skäl skulle kunna beskrivas som agent-relativt, och att vi därför inte har bemött utmaningen.

Låt oss emellertid se närmare på Douglas Portmores förslag, som kan sägas uppvisa vissa likheter med sistnämnda förslag. Portmores sätt att ta sig an utmaningen är intressant eftersom hans förslag tycks kunna redogöra för personaliserbarhetsdraget samtidigt som den försvarar en essentialistisk syn på dikotomin. Den bakomliggande tanken är att visa att även om det skälskonstituerande faktumet involverar agenten så kan vi ändå skilja mellan agent-neutrala och agent-relativa skäl på ett intressant vis.

1. PORTMORES FÖRSLAG

Portmore menar att dikotomin är alltför viktig för att bli avfärdad; vi måste därför anstränga oss för att bevara den, vilket hans förslag alltså är tänkt att ro i land med. Förslaget uppfattar som sagt skäl som konjunktiva fakta av ett särskilt slag.⁴ Även om ansatsen är lovande, så tror jag att det också finns en del otydligheter som skulle behöva närmare utredas. Jag tänker här nöja mig med att lyfta fram en sådan nackdel med förslaget, en som dessutom vidhäftar många andra likartade förslag.⁵ Först måste dock Portmores förslag presenteras i mera detalj.

⁴ Referenser framöver är till min korrespondens med Portmore. Portmore arbetar fortsatt på sitt förslag som kommer att publiceras i den kommande *International Encyclopedia of Ethics* (Wiley).

⁵ Skulle inte följande kunna vara ett exempel på en lämplig relation: (i) att φ skulle befrämja en önskan av typen D. (ii) Agenten har en önskan av typen D. Här tycks faktumet i (i) stå i en lämplig relation till agenten. Faktumet kan sägas gälla för agenter med en viss typ av önskan. Detta är emellertid inte övertygande. Det knyter distinktionen till en substantiell teori om skäl; de enda som skulle köpa detta vore personer som menar att vad vi ha skäl att φ bestäms av våra önskningar. Distinktionen borde därför inte bindas ihop med en särskild substantiell teori om skäl.

För att förenkla framställningen använder jag Portmores egen formalisering. Han låter således $x\varphi cEp$ stå för "x:s φ -ande i situationen c skulle garantera att p " – där p är något fakta-påstående. Portmore uttrycker därefter skillnaden på följande vis:

$(x)(\varphi)(c)(p)$ (om faktumet att $x\varphi cEp$ utgör ett skäl för x att φ i c , då konstituerar detta faktum ett agent-relativt skäl för x att φ i c om och endast om p innehåller en essentiell referens till x , och vilket annat skäl för x att φ i c som inte konstituerar ett agent-relativt skäl för x att φ i c utgör ett agent-neutralt skäl för x att φ i c). (korrespondens)

Med andra ord, faktumet som uttrycks av ” x :s φ -ande i situation c skulle garantera att p ” (som alltså består i att en person x genom att utföra φ i c skulle garantera att p) utgör ett agent-relativt skäl för x att φ i c , om och endast om detta faktum är ett skäl för x att φ i c och p innehåller en essentiell referens till x . Ett ” $x\varphi cEp$ faktum” är i sin tur ett agent-neutralt skäl om och endast om det är ett skäl som inte är ett agent-relativt skäl. Om vi antar att det är ett faktum att *mitt* handlande garanterat skulle rädda *min* dotter från att drunkna, så är detta faktum ett agent-relativt skäl. Ett liknande faktum som hade involverat en främling istället för min dotter, skulle då vara ett exempel på ett agent-neutralt skäl för mig – dvs om det vore så att mitt handlande räddade främlingen.

Den distinktion som Portmore drar här faller till synes inom ramarna för vad jag har beskrivit som agent-relativa skäl. I de bägge exemplen ovan (räddandet av min dotter respektive en främling) har vi att göra med två fakta som involverar agenten för vilken faktumet är ett skäl. Givet den essentialistiska tolkningen som jag utgick ifrån är detta tillräckligt för att vi skall beskriva dessa skäl som (åtminstone i en betydelse) agent-relativa. Det intressanta med Portmores distinktion är emellertid att den gör det möjligt att skilja mellan två typer av skäl som i en annan bemärkelse kan beskrivas som agent-relativa och agent-neutrala skäl. Frågan kvarstår dock om denna betydelse är värd att bevara; är det med andra ord en intressant betydelse? Frågan är naturligtvis svår att besvara, och då tänker jag inte i första hand på att utrymmet knappast medger någon fullödig diskussion av ämnets många fasetter. Problemet är snarare i första hand att även om en distinktion kanske är ointressant i ett visst sammanhang, så kan den vara intressant i ett annat. Jag skall därför nöja mig här med att visa att givet en viss tolkning så är distinktionen i ett avseende inte en särskild intressant distinktion. Först måste vi dock förstå Portmores förslag närmare.

2. TRE TOLKNINGAR

Skäl konstitueras av fakta. Den här idén uppfattas dock på lite olika sätt i litteraturen. För att lyfta fram tre vanliga synsätt kan det vara på sin plats att utgå från nedanstående två exempel, som enligt Portmore uttrycker två olika typer av skäl:

AR: Person x:s φ -ande i situationen c skulle garantera att Jan räddar x:s dotter.

AN: Person x:s φ -ande i situationen c skulle garantera att Jan räddar Jans dotter

Det första skulle alltså röra sig om ett agent-relativt skäl för x. Däremot skulle AN beskriva ett agent-neutralt skäl för x (dvs givet att Jan och x är skilda personer). Den bakomliggande tanken är lätt att förstå. Exempelen är plausibla. Visserligen tror jag detta i första hand beror på att vi är benägna att beteckna påståenden som, likt AR, innehåller korsreferenser till personer som personrelativa, och dessa är i sin tur enkla att hålla isär från sådana som saknar denna typ av referens. Men problemet med dikotomin ifråga har i mina ögon aldrig varit att hitta den här typen av meningskonstruktioner. Utmaningen består i att förstå vad det är som gör dessa olika utsagor sanna. AN och AR uttrycker till synes olika fakta, och för att bedöma förslaget måste vi bli på det klara med hur vi skall förstå dessa kontrafaktiska utsagor..

Låt oss till en början fokusera på vi kan kalla AR:s *konsekvent*: att *Jan garanterat räddar x:s dotter* (AR:s antecedent är: x:s φ -ande i situationen c). Ett vanligt sätt att förstå konsekventen respektive antecedenten, är att dessa endast beskriver varsin *aspekt* av ett konkret sakförhållande. Andra aspekter av detta förhållande skulle exempelvis kunna vara att barnet ifråga har blondt hår, att Jan har skägg och att det regnar (dessa antas här vara aspekter också av den aktuella världen). Om vi förstår utsagan om t.ex. konsekventen på detta vis – nämligen som en ofullständig beskrivning av ett sakförhållande – uppstår den i sammanhanget intressanta frågan om vad som egentligen är det skälkonstituerande elementet i AR? Med andra ord, vad är det som närmare bestämt gör att just detta konjunktiva faktum är ett normativt skäl för någon?

Svaret för Portmore måste rimligtvis utgöra en funktion av de möjligheter som uttrycks av antecedenten respektive konsekventen. Om vi emellertid för enkelhetens skull fortsätter att endast fokusera på AR:s konsekvent, så tycks till en början två svar utkristalliseras: Antingen är det den *tunna aspekten* ”att Jan garanterat räddar x:s barn” eller så är det själva *sakförhållandet* – av vilket det att Jan räddar x:s barn alltså endast utgör en aspekt av flera andra (Jan har skägg, det regnar, osv.).

Enligt vad vi kan kalla den *Komplexa lösningen*, så har AR och AN som deras antecedenter och konsekventer tjocka entiteter; vad som är skäl enligt denna tolkning konstitueras med andra ord av komplex av sådana aspekter (som t.ex. att Jan har skägg, det regnar...). Det måste understrykas att ett sådant synsätt är förenligt med att alla dessa olika aspekter inte är lika relevanta eller att de ens spelar samme skälkonstituerande roll.

Den *Komplexa lösningen* utmanas av *Aspektlösningen*. Det senare synsättet förnekar rimligtvis inte att konsekventen uttalar sig om ett sakförhållande, nämligen om en aspekt av förhållandet ifråga. Anhängare till de respektive synsätten lär inte vara oeniga på denna punkt. Aspektlösningen gör dock gällande att det är just en viss aspekt hos sakförhållandet som konstituerar (eller åtminstone bidrar till att) konstituera det skäl som AR uttrycker. Med andra ord, oberoende av om konsekventen handlar om ett visst sakförhållande eller inte, så följer det från Aspektlösningen att det endast är en aspekt – nämligen den som explicit uttrycks av konsekventen (respektive antecedenten), som ger upphov till det konjunktiva faktumets normativitet.

En tredje tolkning, som är vanligt förekommande, bör nämnas i detta sammanhang, nämligen vad som kan uppfattas som en precisering eller en vidareutveckling av kanske i första hand Aspektlösningen. Jag kallar denna för Propositionslösningen. Idén här är att skäl snarare är innehållet hos sanna möjliga tankar än aspekter eller sakförhållanden som råder.

Den första tolkningen är lätt att avfärda. Tanken att skäl är ”sakförhållsrådanden”⁶ snarare är aspekter väcker förvisso många frågor (inte minst om det över huvud taget är ett rimligt förslag på vad skäl är för något) som det inte finns plats att gå in på här.⁷ Men det behövs heller inte. Det är uppenbart att den Komplexa lösningen inte kan vara vad Portmore har utgått från. Anledningen är följande: Sakförhållsrådanden kan beskrivas på ett otal sätt. Vissa beskrivningar kommer att uttryckas i termer av t.ex. ”Jan räddar *min* dotter”, andra i termer av ”Jan räddar Tonis dotter”, och därför kan inte distinktionen upprätthållas om vi ser enbart till sakförhållsrådandet som gör dessa utsagor sanna. Distinktionen skulle enbart komma fram i beskrivningen av sakförhållandet. Men enligt förslaget så var ju skäl sakförhållsrådanden och inte beskrivningar av dessa.

Aspekt- och Propositionslösningen är snarlika varandra, och har ungefär samma fördelar. För att förenkla diskussion utgår jag därför framöver från den senare lösningen.

⁶ Neologismen ”sakförhållsrådanden” är klumpig och säkert med rätta stötande för vissa. Att uppfatta fakta som sakförhållsrådanden (vare sig det nu gäller en aktuell eller möjlig värld) tillåter mig dock att hålla dessa isär på enkelt sätt från en annan slags typer av entiteter, nämligen sakförhållanden som t.ex. att sjöjungfrur lever i havet. Eftersom det inte finns några sådana väsen har vi inget motsvarande sakförhållsrådande.

⁷ Att skäl skulle vara sakförhållsrådanden tycks inte rimligt när det gäller vissa typer av skäl, t.ex. prima facie respektive pro-tanto skäl. Däremot skulle de passa bättre in på föreställningen om ett fullständigt konklusivt icke-derivativt skäl. Att ett sådant skäl är epistemologiskt ouppnåbart är naturligtvis uppenbart. Men kanske är detta inget hinder i sig för att sådant begrepp skulle vara meningsfullt.

3. PROPOSITIONSLÖSNINGEN PROBLEMATISERAD

Propositionslösningen uppfattar alltså skäl som innehållet hos *sanna* möjliga tankar (föreställningar). Kanske är detta det mest tilltalande sättet att uppfatta skäl på. Hur vi än ställer oss till denna tanke, så tror jag inte av lite olika anledningar att lösningen lämpar sig för att kasta ljus över dikotomin mellan agent-relativa/neutral skäl. Jag skall dock här nöja mig med att nämna ett problem.

Först är det emellertid viktigt att påminna om att Portmores förslag vilar på tanken att om antecedenten såväl som konsekventen innehåller en referens till agenten för vem propositionen är ett skäl, så har vi att göra med ett agent-relativt skäl. Om det inte föreligger någon korsreferens, och propositionen är ett skäl för agenten, då är skälet agent-neutralt. Givet att exempelvis följande är ett skäl, så skulle det alltså röra sig om ett agent-neutralt skäl:

AN Mitt φ -ande i situationen c skulle garantera att Jan räddar Jans dotter*

När vi påstår att AN* är ett skäl är det viktigt att vi inte glömmet bort att påståendet är elliptiskt; vad vi säger är egentligen att AN* är ett skäl *för en viss agent*, som just i detta fall är den agent som refereras till i antecedenten. Problemet med propositionslösningen är nu följande. En skäl-utsagas agent-neutrala/relativa status tycks bero på om innehållet i den sanna möjliga tanken råkar innehålla ett egennamn eller ett personligt pronomen eller en så kallad rigid beskrivning. Om detta skulle visa sig vara korrekt förefaller Portmores förslag kanske inte vara så intressant. Svaret på frågan om huruvida ett visst skäl är agent-relativt eller agent-neutralt skulle bestämmas av om vi valde att beakta en proposition som innehöll ett egennamn snarare än en rigid beskrivning, vilket onekligen gör dikotomin mindre intressant.

En illustration kan vara på sin plats. Anta att jag är syskon till Jan, så att om AN* ovan är sann, så är även följande sann:

A: Mitt φ -ande i situationen c skulle garantera att min äldste bror räddar min enda brorsdotter.*

Är detta ett agent-neutralt skäl eller ett agent-relativt skäl? Om vi bara går efter förekomsten av korsreferens, så tycks konklusionen bli att vi nu har att göra med ett agent-relativt skäl. I bägge dessa fall utgår vi från att de bägge faktumen är skäl för mig. Är nu detta ett problem för Portmores ansats. Jag tror att så är fallet, men jag måste tillstå att mitt argument är i grund och botten intuitivt. För att förekomsten av rigida beskrivningar inte skall äventyra Portmores förslag måste vi hävda, tror jag, att det spelar en roll vilken proposition vi kopplar samman agenten med. Det är emellertid avgörande att inte glömma bort vad det

är för ett slags skäl vi talar om. Om vi nämligen har förklarande eller så kallade operativa skäl i åtanke förefaller det uppenbart att det spelar en roll. Exempelvis, om jag inte vet att Jan är min bror kommer antingen AN* eller A* men inte bägge att förklara mitt *φ-ande i situationen c*. Men det är viktigt att poängtera att de skäl som vi talar om inte förklarande skäl utan normativa, så kallade goda skäl. Jag kan därför inte föreställa mig att det skulle spela någon roll; om jag medger att AN* är ett skäl för en viss person, så kan jag inte se hur jag kan förneka att A* skulle vara ett gott skäl för denne. Vidare, detta problem drabbar, som jag ser det, inte bara Portmores kontrafaktiska lösning utan även vilken annan lösning som försöker fånga dikotomin med hjälp av olika sanna propositioner.

Litteratur.

Nagel, Thomas., 1986. *The View From Nowhere*, New York: Oxford University Press.

Pettit, Phillip (1987). "Universality without Utilitarianism", *Mind* 72, 74-82.

Rønnow-Rasmussen, Toni (2009). "Normative Reasons and the Agent-neutral/relative Reason Dichotomy" *Philosophia* 2009, 2: 227-243.

Scanlon, Thomas (1998). *What We Owe to Each Other*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.